

Liðiligari sáttmálar?

IKKI eiti á sum Føroya Arbeidsgevarafelag saman við borgarligu pressuni framtúra við — ikki lønarafturhaldi — men beinleiðis krøvum um lønarniðurskurð við komandi sáttmálasamráðing. Arbeidsgevarafelagið, sum hóast alt man hava hómning av, hvat veruliga »ber til« at fáa íggjøgnum, sigur hetta tó ikki so beinleiðis — »bert«, at felagið vil hava ein nógv liðiligari sáttmála, enn tann verandi.

HVAT hetta týðir, spyrja mong seg sjálvi, tí nógv liðiligari, enn hesin sáttmáli verður nýttur á mongum arbeidsplassi, fæst hann neyvan — um talan framvegis skal vera um sáttmála.

VIT arbeidssfólk vita sjálvandi, at vit á mongum virkjum ikki verða vírd øðrvísi enn tey bønarfólk, stórmenni plagdu at kunna heita á, tá onkur fyrirtøka tóktist teimum ov mótumikil. Hinvegin eru eisini tey virki, ið veruliga hava gjørt sitt ítarsta fyrri at hava javna gongd í framleiðslu og harvið arbeiði. Eisini

vita vit og tey, ið bara fylgja eitt lítið sindur við innan eitt ný fiskavirkning okkara, at hesi virki eru tey frægastu brynjaðu til at átaka sær nakra meirvirkning av týðningi.

AT sáttmálar hinvegin verða ov liðiliga umsitnir eru dømin mong um. Lýst verður eftir onkrum arbeidssfólki at mæta kl. 8, eftir øðrum at mæta kl. 10 og uppafur eftir øðrum at mæta aftan á døgurða. Hetta er liðiligheit so stór, at hon fyrri langari tíð síðan hevur innanholað sáttmálarar fyrri hesi arbeidssfólk okkara.

AT nóg mikið ikki er fyrri allar hendurnar allan dagin ber ikki til at brigða nøkrum ávisum, men eitt sindur frægari virkisfyriskipan kundi í mongum førum hjálpt munandi upp á hetta óskil. Yvrtíðargjaldið er eisini hjá summum bert eitt eiti. Okkurt virki heldur fast við, at arbeidast skulu teir fjóruti tímar, áðrenn hetta kann koma upp á tal, onnur taka dag fyrri dag og siga, at arbeidast skal fyrst 8 tímar, síðani fyrri yvrtíð.

TAD er uttan iva halgibrot at siga, at tað ikki loysir seg at arbeida, men fyrri mong, sum tíðliga og seint

renna sum á leistum eftir onkrum tíma her og øðrum har — allar hugsandi tímar á degnum — er hetta arbeidslag mangan til meiri møði enn føði. At hetta ikki fær verið nógv liðiligari skilja ivaleyst eisini arbeidssgevararnir, men fyrri hesi fólk, sum rend vóru til hús eftir bert fáum tímum, hevði illa borið til at tala um munandi minni grundløn og bonus fyrri arbeidssdygd og -nøgd fyrri tíman.

VIT skulu ikki burturforklára, at slíkar bonusskipanir verða nýttar við toluligum úrsliti aðrastaðni eins og á onkrum av størru virkjum okkara, men hetta er so sanniliga ikki treytað av so ella so lágari grundløn. Bonusið kann saktans vera tað minni, uttan at tað tó missir ætlaðu ávirkanina — og vit mugu ongantíð í hesum landi koma hartil, at bonusið gerst størri parturin av lønini innan høvuðsvinnu okkara.

HUGSA vit um hesa høvuðsvinnu okkara, so rímar hetta tos heldur ikki serliga væl saman við tí stóra denti, ið leggjast má á bestu góðsku frá byrjan av einum vónandi »nýggjum og fjølbroyttari vøruúrvali«, enn tað vit nú hava —

og sum góðskingarstýringin heldur ikki hevur verið so ovurgóð av.

VIT viðurkenna, at tíðirnar ikki eru til tær stóru lønarhækkingarnar. Men afturhald í so máta kann ikki væntast fyrri onki og hesar sømdir skulu fyrst og fremst samráðast millum partarnar á arbeidsmarknaðinum og ikki av tí almenna, sum kortini má og skal verða við í skipanini av arbeidssloysisskipanini, sum má og skal koma.

UM vit við liðiligari skipan framyvir fáa pettaðan arbeidsdagin uppafur meira sundur enn higartil og harvið spara burtur sáttmálabundnu hvíldarstöðgirnir, sum eru treytaðir av ávisum tímatali, spara burtur alla yvrtíð, uttan mun til nær á døgnum um arbeitt verður o.s.fr., kann undirtøka ikki væntast fyrri hesum.

sosigaley

Dimmalætting

DAGBLAÐIÐ

14. SEPTEMBER

FRIÐ FÖROYAR

NORÐPÝÐ

Sjálvt við javnaðar- flokkinum á odda...

Dagblaðið skrivur á ovasta breidda á fyrstu síðu í gjár, at sjálvt við Javnaðinum á odda í Tinganesi økist arbeidssloysið við 75 fólki um mánaðin. Í greinini skrivur blaðstjórin og tingmaðurin m.a.:

Kreppan hevur sín uppruna í sosialistiska vanstýrinum 1985-88. Síðani tá er búskaparlaga grundarlagið svunnið. Framleiðslukostnaðurin varð pumpaður ov høgur til, at føroyskt vinnulív ber seg. Ov høgur lönir gera, at ráð eru ikki til arbeiði fyrri allar vinnuførar hendur.

Meginparturin av øllum lønarbatum hevur hitt almenna lagt hald á um skattin. Við at viðhalda um lønarlagið, so hvørt arbeidsplassið kostar sum higartil, er neyðugt hjá arbeidssgevarum, almenn-

um sum vinnuligum, at minka um talið á arbeidsplassum.

Greinin hjá Dagblaðsblaðstjóranum lýsir øll sum hon er av berari skaðafrøði. Hvør skal siga: Sjálvt tá javnaðarflokkurin er í Tinganesi mæla hjólini skeiva vegin. Men tað kundi verið - og tað vóna vit - at tað fer landsstýrismanningini hjá javnaðarflokkinum at fáa hjólini at mæla rætta vegin HÓAST samstarvsflokkurin eitur Fólkaflokkurin.

Annars er greinin helst ætlað sum ein høttan móti fakfeløgnum í samband við tær sáttmálasamráðingar, sum standa fyrri framman. Bóðskapurin er greiður: Kravja tit meira lön, missa tit arbeiði.

Á húsagang- men hvi?

Í somu grein verður greitt frá hvussu stórt arbeidssloysið nú er vordið. Frá 335 fólki um í oktober í fjør

til 691 í mars í ár. Dagblaðið skrivur m.a.:

Dag og dagliga hoyrist um húsagang og afturlating av virkjum, hvørs starvsfólk verða uppsögð. Eftir øllum av figgarliga orskapinum frá 1985-88 liggur neyvan steinur á steini. Bert stór skuld. Tí hvørvisgjólin byggi á tey beru lán.

Við svinnandi lønarinntøkum minkar skattainntøka landskassans og kommunanna. Ov høg skattatryst førir til lægri skattainntøkur til hitt almenna, hvørs útreiðslur økjast heldur enn minka.

Inntøkumissur og hart skattatryst minka keyporkuna, so landskassans inntøka frá tolli og innflutningsgjöldum lækkar eisini.

At vit uppliva húsagang oman á húsagang seinastu tíðina, veit ein og hvør. Tað er sjálvandi lætt, at geva onkrum politiskum mótparti skyldina, men vit koma ikki uttan um, at beinleiðis orsøkin til, at alt samfelagið steðgaði upp,

var tann politikkur, sum førður var undir seinasta stýri við Fólkaflokkinum á odda.

Dagblaðið hevur sjálvandi loyvi at pástanda, at neyvan liggur steinur á steini eftir landsstýrisskeiðið 1985-88. Men fyrri at nærkast hesum málbrúki mugu vit ásanna, at undir seinasta landsstýrisskeiði var steinur lagdur oman á byrðu hjá ØLLUM føroyingum. So meint vóru føroyingar raktir, at bert eftir einum árið minkaði fólkatálið við 800 fólki. Hetta er ikki hent síðani í fimti árunum, tá Fólkaflokkurin ráddi saman við sambandinum.

At Fólkaflokkurin skal ditta sær at nevna orðið skatt. Ikki bert skattatrystið varð økt, men alt kostnaðarstöðið sum tað var.

Tung verða tøkini at lyfta samfelagið uppafur, men tað fer helst at eydnast. Ikki takkað verið skaðafrøði í Dagblaðnum, men tógvum og miðvísium stríði á tingi og í landsstýri.

Nú verður pantað

Í Sosialinum í gjár varð greitt frá, at nú fara pantfútararnir aftur í gongd. 230 milliónir standa úti í skatti. Talan er um B-skatt, partafelagsskatt og írestandi skatt.

Tað kunnu vera mangar orsøkir fyrri, at fólk koma so fyrri, at tey koma í skattaeftirstøðu. Nøkur hava meira ella minni skyldina sjálvi og onnur av orsökum, sum tey sjálvi lítlan og ognan lut einga í. Undir øllum umstøðum ótespiligt vitjan tá pantfútin bankar uppá.

Tíbetur er tað eitt fátal av fólki, sum koma í skattaeftirstøðu og er hetta serliga takkað verið, at flestu fólk eru undir kelduskattaskattaskipanini. Tey rinda skatt so hvørt tey

fáa lön sína útgoldna.

Men tað eru onnur, sum heldur ikki fáa vitjan av pantfútinum. Hesi eru eisini ajour við skattinum, men ikki tí tey hava góldið. Tað eru m.a. sokallaðu avskrivningarbarónarnir sum tykjast at vera friðaðir av skattaskipanini. Teir eru ikki so fáir og ikki tykjast teir at liða nakra neyð á nakran hátt.

Rindaðu øll skatt sambært veruligu inntøku, var minni at rinda í part og harvið vóru helst eisini færri, sum komu í eftirstøðu.